

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවේ 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සංස්ථාවේ 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සංස්ථාව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සංස්ථාව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සංස්ථාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සංස්ථාවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. තවද,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්සන්ධානය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සමාගමේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතු වේ. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් විය හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සංස්ථාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සංස්ථාවේ විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සංස්ථාව ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිලියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිලියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම්කටයුතුභාවය පවත්නා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාල වකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනාලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

1.5.2 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 01 හි 32 වන වගන්තියට පටහැනිව වෙනත් ණයහිමි යටතේ දක්වා ඇති ගණුදෙනුකරු අත්තිකාරම්, මුදලට විකුණුම් අත්තිකාරම් හා මුදල් විකුණුම් පාලන යන ගිණුම් 03 ට එකතුව රු. 175,064,509 ක හර ශේෂයක් හිලවී කර දක්වා තිබුණි. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් දැක්වෙන ණයහිමි ශේෂය එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	2016 වර්ෂයේ දී Cash sale advance ගිණුමක් විවෘත කර අත්තිකාරම් ලැබීම් ගිණුම්ගත කළ ද, පෙර වර්ෂවල නොපියවන ලද අත්තිකාරම් මුදල් ශේෂයන් නව ගිණුමට ඇතුලත් නොකිරීමෙන් 2016 වර්ෂයෙන් පසුව පෙර වර්ෂවල ඉන්වොයිස් පත්වල සඳහන් මුදල් අත්තිකාරම් පියවීමේ දී Cash sale advance ගිණුමට හර සටහන් ඇතුලත් වී ඇත.	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව කටයුතු කල යුතුය.
(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16 හි 61 වන වගන්තිය අනුව වත්කමක් සඳහා	සංස්ථාව විසින් ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූලවන පරිදි වත්කම් ක්ෂය ප්‍රතිපත්ති	-එම-

භාවිතා කරන ක්ෂය ක්‍රමය අඩු තරමින් සෑම මුදල් වර්ෂයක් අවසානයේදී වත්කම් සමාලෝචනය කල යුතු අතර වත්කමේ අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පරිභෝජනය කිරීමේ අපේක්ෂිත රටාවේ සැලකිය යුතු වෙනසක් වේ නම් එම වෙනස් වූ රටාව නිරූපනය වන ලෙසට ක්ෂය ක්‍රමය වෙනස් කල යුතුය. එවැනි වෙනසක් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වූ වෙනසක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 08 ප්‍රකාර ගිණුම් ගත කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

භා ප්‍රතිශතයන් තීරණය කරනු ලබන්නේ විශේෂඥයන්ගේ මතය හා වත්කමේ ඵලදායී ජීවිත කාලය යන කරුණු සැලකිල්ලට ගෙනය. භාණ්ඩාගාර ලේකම් විසින් 2018 දෙසැම්බර් 31 දින නිකුත් කරන ලද වත්කම් කළමනාකරණ වකුලේඛ අංක: 2018/04 අනුව හා කොමිස්ට්‍රෝලර් ජනරාල් කාර්යාලය විසින් 2018 දෙසැම්බර් 31 දින නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය නොවන වත්කම් තක්සේරුකිරීම් මාර්ගෝපදේශය අනුව 2019 වර්ෂයේ සංස්ථාව සතු සියලුම වත්කම් නැවත තක්සේරු කිරීමට අවශ්‍යය පියවර ගෙන ඇත. එම කාර්යය අවසන් වූ පසු ක්ෂය ක්‍රමය වෙනස් කිරීම සඳහා කටයුතු කිරීමට බලාපොරොත්තු වන බව දන්වා සිටිමි.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16 හි 79 වන වගන්තිය අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ගේ අවශ්‍යතාවය මත පහත තොරතුරු හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.

(i) තාවකාලිකව අක්‍රිය දේපල, පිරියත හා උපකරණවල ධාරණ අගය.

භාණ්ඩාගාර ලේකම් විසින් 2018 දෙසැම්බර් 31 දින නිකුත් කරන ලද වත්කම් කළමනාකරණ වකුලේඛ අංක 2018/04 අනුව හා කොමිස්ට්‍රෝලර් ජනරාල් කාර්යාලය විසින් 2018 දෙසැම්බර් 31 දින නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය නොවන වත්කම් තක්සේරුකිරීම් මාර්ගෝපදේශය අනුව 2019 වර්ෂයේ සංස්ථාව සතු සියලුම වත්කම් නැවත තක්සේරු කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙන ඇත. එම කාර්යය අවසන් වූ පසු තාවකාලික අක්‍රිය වී ඇති වත්කම් අපහරණය කිරීමට හෝ අළුත්වැඩියා කර භාවිත කළ හැකි නම් ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීම සඳහා ඉදිරියේදී අවශ්‍ය පියවර ගන්නා බව දන්වා සිටිමි.

(ii) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 05 ප්‍රකාර ක්‍රියාකාරී භාවිතයේ විශ්‍රාම ගත්වා ඇති සහ විකිණීම සඳහා තබා ඇති සේ වර්ගීකරණය නොකල දේපල පිරියත හා උපකරණ වල ධාරණ අගය.

වර්ෂය තුළ අපහරණය කළ යුතු වත්කම් හඳුනාගෙන එම වර්ෂය තුළ අපහරණය කරනු ලැබේ. එම අපහරණය කරන ලද වත්කම් සම්බන්ධයෙන් දේපල පිරියත හා උපකරණ පිළිබඳ සටහන් අංක. 08 යටතේ අනාවරණය කර ඇත.

(iii) පිරිවැය ආකෘතිය භාවිතා කරන විට දේපල, පිරියත හා උපකරණවල සාධාරණ වටිනාකම ධාරණ අගයෙන් ප්‍රමාණාත්මක ලෙස

සංස්ථාව සතු සම්පූර්ණ ක්ෂය වූ දේපල පිරියත හා උපකරණ වල ධාරණ අගය සටහන් අංක 08 මගින් හෙළිදරව් කර ඇත. භාණ්ඩාගාර ලේකම් විසින් 2018

වෙනස් වන විට සාධාරණ දෙසැම්බර් 31 දින නිකුත් කරන ලද වත්කම් කළමනාකරණ වක්‍රලේඛ

අංක:2018/04 අනුව හා කොමිස්ට්‍රෝලර් ජනරාල් කාර්යාලය විසින් 2018 දෙසැම්බර් 31 දින නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය නොවන වත්කම් තක්සේරු කිරීම් මාර්ගෝපදේශය අනුව 2019 වර්ෂයේ සංස්ථාව සතු සියලුම වත්කම් නැවත තක්සේරු කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙන ඇත. ඒ අනුව ඉදිරියේදී මෙම වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය කර සාධාරණ වටිනාකම ධාරණ අගයෙන් ප්‍රමාණාත්මක ලෙස වෙනස්වන විට සාධාරණ වටිනාකම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වා සිටිමි.

1.5.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සංස්ථාව විසින් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘති කාර්යාල සකස්කිරීම සඳහා රු. 2,443,620 වැය කර තිබුණු අතර එම කර්තව්‍ය සඳහා 2018 වර්ෂයේදී ව්‍යාපෘතිය විසින් රු. 2,633,032 ක අත්තිකාරම් මුදලක් ලබා දී තිබුණි. එම ගණුදෙනුව නිවැරදිව ගිණුම් ගත කිරීමකින් තොරව වෙන වෙනම ලැබිය යුතු හා ගෙවිය යුතු ශේෂයන් යටතේ සංස්ථාවේ ගිණුම් වල පෙන්වා තිබුණි. තවද සමාලෝචිත වර්ෂයේ පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය මඟින් ලැබිය යුතු ශේෂය රු. 5,671,845 ක් ලෙස දක්වා තිබුණද ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය ජරකාගන අනුව සංස්ථාවට ගෙවිය යුතු මුදල රු. 5,028,177 ක් වූයෙන් රු. 643,668 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>ESCAMP ව්‍යාපෘතියෙන් ලද රු. 2,633,032 ක මුදල ණයගැතියන් විසින් තැන්පත් කරන ලද මුදල ලෙස 2019 මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබූ අගය නිවැරදි කර ESCAMP ව්‍යාපෘතිය ගිණුමට දැනටමත් මාරු කර ඇති අතර ESCAMP ව්‍යාපෘති ගිණුම් ශේෂය මේ වන විට නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කර ඇත. රු. 5,671,845 අගය දැනට ESCAMP ව්‍යාපෘතිය 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට නව ශේෂය රු.4,343,153 විය යුතුය.</p>	<p>නිවැරදිව ගිණුම්වල සටහන් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණ හා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතියෙන් අයවිය යුතු ගොඩනැගිලි කුලී, විදුලි බිල්පත්, ජල බිලපත් 2018 හා 2019 වර්ෂයන් සඳහා පිළිවෙලින් එකතුව රු. 552,291 ක් හා රු. 38,608 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණු අතර 2019 වර්ෂයේ ව්‍යාපෘතියෙන් සංස්ථාවට අයකර ගන්නා ලද රු. 575,198 ක එකතු කිරීමේ බදු හා ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු සංස්ථාවේ ආදායම් ලෙස දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ගිණුම්ගත කිරීමේ දී සිදු වූ සියලුම දෝෂ හඳුනාගෙන නිවැරදි කර ESCAMP ව්‍යාපෘති ගිණුම නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කර ඇත.</p>	<p>අයවිය යුතු මුදල් නිවැරදිව කඩිනමින් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) පුද්ගලික සමාගමකින් අයවිය යුතු රු. 11,873,954 ක මුදලක් වර්ෂ 36 තිස්සේ ලැබිය යුතු ලෙස පෙන්වා තිබුණද මේ දක්වා අයකර ගැනීමට නොහැකිවී තිබුණි. මෙම මුදල කපා හැරීම සඳහා 2012 සැප්තැම්බර් 06 දින එවකට පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෙත අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයක් ඉදිරිපත් කර තිබුණද මේ දක්වා ප්‍රතිචාරයක් ලැබී නොතිබුණි. තවද රු. 1,687,042 ක මුදලක් වර්ෂ 04 ක සිට ලැබිය යුතු ශේෂයක් ලෙස තිබෙන අතර සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ කිසිදු මුදලක් අයවී නොතිබුණි. 2020 වර්ෂයේ රු. 108,670 ක් අයකර ගෙන තිබුණි.</p>	<p>මෙම රු. 11,873,954 ක මුදල් ලියා හැරීමට මීට පෙර අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත කිහිපවරක් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකාව ඉදිරිපත් කලද ඒ සඳහා මහා භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතු බව දන්වා ඇත. මහා භාණ්ඩාගාරය වෙත ලිපි නිකුත් කලද ඒ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීමට අපහසුවී ඇත්තේ දැනට මෙම ආයතනය ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක නොවන ආයතනයක් බැවිනි. කෙසේ වුවත් තවදුරටත් මේ සම්බන්ධව අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය වෙත කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට බලාපොරොත්තු වෙමි.</p> <p>පෞද්ගලික ආයතනයකින් අයවිය යුතු (GMIC) රු. 1,687,042 ක මුදල ප්‍රතික්ෂේපිත සිල්පර වෙනුවෙන් නොගෙවූ මුදලක් වන අතර මෙයින් රු.108,669 ක මුදලක් මෙම වර්ෂයේ අයකරගෙන ඇත. නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී (මෙහෙයුම්) විසින් මෙම මුදල් අයකර ගැනීමට හැකි බව දන්වා ඇත.</p>	<p>මෙම මුදල් අයකර ගැනීමට නොහැකිනම් ඒ සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>
<p>(ආ) සංස්ථාවට පෞද්ගලික පදනම මත දැව හා ගෘහ භාණ්ඩ ණයට විකිණීම සිදුකල නොහැකි වුවද ඊට පටහැනිව හිටපු සභාපතිවරයාට වර්.ෂ 06 කට පෙර රු. 426,954 ක දැව හා ගෘහ භාණ්ඩ ලබා දී තිබුණි. එම වටිනාකම අයකර ගැනීම සඳහා සංස්ථාව මේ දක්වා කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>පුද්ගලික ගණුදෙනුකරුවන්ගෙන් අයවිය යුතු රු.777,103 ක මුදලින් හිටපු සභාපති එස්.අමරසිංහ මහතාට අයත් රු.426,954 ක මුදල සඳහා නීතිමය කටයුතු කරමින් පවතී.</p>	<p>සංස්ථාවේ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුගත වී කටයුතු කල යුතු අතර අයවීමට ඇති ණය මුදල් නිත්‍යානුකූලව අයකර ගැනීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>
<p>(ඇ) වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් 2014 වර්ෂය දක්වා ගොඩනැගිලි භාවිතය වෙනුවෙන් කුලී ගෙවා තිබුණද 2014 සිට 2019 වර්ෂය දක්වා ගිවිසුමක් නොමැතිවීම හා වෙනත් කරුණු පදනම් කරගෙන කුලී ගෙවා නොතිබියදී හා ඊට එකඟතාවයක් පලකිරීමෙන් තොරව රු. 39,600,000 ක් ලැබිය යුතු කුලී ලෙස දක්වා තිබුණි.</p>	<p>2014 වර්ෂයට පෙර වර්ෂ 07 ක් අඛණ්ඩව රජයේ තක්සේරුකරු විසින් ලබා දුන් තක්සේරුව පදනම් කරගෙන වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව අඛණ්ඩව අප වෙත ගොඩනැගිලි කුලී ගෙවා ඇත. 2014 වර්ෂයේ සිට ඔවුන් විසින් ලිඛිත ගිවිසුමක් නොමැති බව ප්‍රකාශ කර ගොඩනැගිලි කුලී ගෙවීම ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත. කෙසේ නමුත් අපගේ නීති අංශය විසින් ගිවිසුමක් කෙටුම්පත් කර ඔවුන් වෙත ලබාදී ඇතත්, මේ දක්වා ඒ</p>	<p>නිත්‍යානුකූලභාවය තහවුරු කර ගැනීමට අවශ්‍ය ලිඛිත සාක්ෂි ඉදිරිපත් කර ලැබිය යුතු ගාස්තු අයකර ගත යුතුය.</p>

සම්බන්ධව එකඟතාවයක් ප්‍රකාශ කර නොමැත. මේ සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත අප විසින් කරුණු වාර්තා කර ඇත. එහිදී අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය නියෝජනය කරන වන සංරක්ෂණ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් අප වෙත ගොඩනැගිලි කුලිය ලබා දෙන බව ප්‍රකාශ කර ඇත. රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව සතු ගොඩනැගිල්ලක් බැවින් මෙම ගොඩනැගිලි කුලිය අඛණ්ඩව ලැබිය යුතු ශේෂයක් ලෙස ගිණුම්ගත කර ඇත.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවිය යුතු ස්කන්ධභාග මුදල රු. 324,433,735 ක් වුවද වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ තොරතුරු අනුව එය රු. 52,645,490 ක් වූයෙන් රු. 271,788,245 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>2011 සිට 2019 වර්ෂය දක්වා කාලසීමාව තුළ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවත්, සංස්ථාවත් ස්කන්ධභාග ගෙවීමේ දී එකඟ නොවූ ශේෂයන් ඒ ඒ වර්ෂවල ඉතිරිවී තිබේ. මේ පිළිබඳව එකඟතාවයකට පැමිණීම සඳහා සාකච්ඡා තවමත් සිදුවෙමින් පවතින අතර, එය අවසන් වූ වහාම මෙම ශේෂය ගිණුම් වලින් ඉවත් කිරීමට හෝ ගෙවීමට කටයුතු කරන බව කාරුණිකව සලකන්න. එසේම 2019 වර්ෂයට අදාළව වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබාගත් සියලුම දැව සඳහා උපවිත පදනම මත ගෙවිය යුතු ස්කන්ධභාගය සඳහා වෙන්කිරීම් සිදුකර ඇත.</p>	<p>ආයතන දෙක සාකච්ඡා කර ගිණුම් සැසඳුම් ප්‍රකාශ මඟින් නිවැරදිව ගණුදෙනු ගිණුම් ගත කළ යුතුය.</p>

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහයේ</p>	<p>(i) මුදල් රෙගුලාසි 104 දැල ගබඩාවේ තොග සමීක්ෂණ වාර්තාවලට අනුව රු. 348,597 ක් වූ දැව කඳන් තොග අයිතමයන් 07 ක උණතාවයන් නිරීක්ෂණය විය. ඊට අදාළව මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කරද නොතිබුණි.</p>	<p>අභ්‍යන්තර විගණන අංශයෙන් දැන් වූ පසු අදාළ අයගෙන් පාඩුව අයකර ගන්නා බව කාරුණිකව දන්වමි.</p>	<p>තොග පාලනය සම්බන්ධයෙන් විධිමත් ඇස්තමේන්තු පවත්වා ගත යුතුය.</p>

(ii) මුදල් රෙගුලාසි 571(2) වර්ෂ 2 ක් ඉක්මවා තිබූ ටෙන්ඩර් තැන්පතු, ආරක්ෂිත තැන්පතු, රඳවා ගැනීමේ තැන්පතු හා ගැන් නේශිල් තැන්පතු පිළිවෙලින් රු. 1,359,260 ක්, රු. 5,712,626 ක්, රු. 3,044,410 ක් සහ රු. 196,570 ක් පිළිබඳව මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කර නොතිබුණි.

ලිපි මගින් දැනුම් දී ඇතත් මුදල් රෙගුලාසි අදාළ භාරගවයන් ප්‍රකාරව කටයුතු මෙතෙක් ඉදිරිපත් වී කල යුතු බව. නොමැත.

(ආ) 2018 ජූලි 18 දිනැති 03/2018 දරන මුදල් අමාත්‍යාංශයේ වකුලේබයේ 11 වන වගන්තිය වකුලේබ උපදෙස්වලට පටහැනිව සංස්ථාවේ සහායකව සහයට උපදේශකවරු දෙදෙනෙකු හා රියදුරුවරයෙකු අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල අනුමැතිය සහිතව පමණක් බඳවාගෙන තිබූ අතර උපදේශකයින්ට දිනකට රු. 2,850 ක් බැගින් වූ දීමනාවක් 2019 පෙබරවාරි 12 සිට 2019 සැප්තැම්බර් 03 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ දින 270 කට රු.769,500 ක් ගෙවා තිබුණි.

මෙම බඳවා ගැනීම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය මත දෛනික ගෙවීම් පදනම මත බඳවා ගෙන ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් අනුමැතිය ඉල්ලා ඇති නමුත් මේ වන තෙක් ඒ සඳහා පිළිතුරු ලැබී නොමැත. සහායකවරයාගේ ඉල්ලා අස්වීමත් සමඟ අදාළ දෛනික පදනම මත සේවාව ලබා ගැනීම අවසන් කර ඇති බවද මින් දන්වා සිටිමි .

ගණුදෙනුවල හා පරිපාලන කටයුතු නිත්‍යාණුකූලව කල යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 512,947,283 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.672,432,854 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු. 159,485,571 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව විකුණුම් පිරිවැය සියයට 13 කින් ඉහළ නැගීමද, ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව මූල්‍ය ආදායම සියයට 25 කින් පහළ බැසීම හා මූල්‍ය වියදම මිලියන 227 ක් එනම් ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 100 කින් ඉහළ නැගීම ද ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

සංස්ථාවේ අරමුණු අතරින් කෘෂි කාර්මික නිෂ්පාදන, වේවැල් ආනයනය යන අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට සංස්ථාව කටයුතු කර නොමැති අතර අපේක්ෂිත පරිදි දැව අතුරු භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය හා අලෙවියද සිදු කර නොතිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සිල්පර දැව අපනයනයද සිදු කර නොතිබුණි. එමෙන්ම දැව ආශ්‍රිත නිම් හා අර්ධ නිම් භාණ්ඩ අපනයනය කිරීම සංස්ථාවේ අරමුණක් වුවද එම අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා සංස්ථාව කටයුතු කර නොතිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

සංස්ථාවේ බදුවලට පෙර ලාභය ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව රු. 109,485,571 කින් අඩු වී තිබුණු අතර එය ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 19 කින් පසුබැටි. මේ සඳහා වෙළඳ ආදායම රු. 213,160,673 කින් හෙවත් සියයට 5.2 කින් ඉහල ගියද, විකුණුම් පිරිවැය සියයට 13 කින් ඉහළ නැගීමත් ප්‍රධාන වශයෙන් බලපා තිබුණු බව විගණනයට නිරීක්ෂණය විය.

2.3 අනුපාත විශ්ලේෂණය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ ද්‍රවශීලතා අනුපාතය සලකා බැලීමේදී ජංගම අනුපාත 1 : 4.8 ක් හා ක්ෂණික අනුපාතය 1 : 3.02 ක ඉහළ අගයක් ගන්නා බැවින් සංස්ථාවේ මූල්‍ය තත්වය ඉතා හොඳ මට්ටමක පවතී. එහෙත් ණය පිරිවැටුම් අනුපාතය වර්ෂ 2018 සිට 2019 වර්ෂය දක්වා කාලසීමාවේදී 1.00 සිට 0.77 දක්වා 0.23 කින් අඩු වී ඇති අතර, ණය එකතු කිරීමේ කාලය දින 362 සිට දින 474 දක්වා වැඩි වී ඇත. මේ අනුව ණය එකතු කිරීමේ කාලය වැඩි වී මෙන් මුදල් ප්‍රවාහයේ ණය කළමනාකරණය දුර්වල මට්ටමක පවතින බව විගණනයට නිරීක්ෂණය විය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 හඳුනාගත් පාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2015 වර්ෂයේදී මින්නෝරිය ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය යටතේ සිදුකරනු ලැබූ හල්මිල්ලෑව 03/006 වැඩ බිමෙහි වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලබා දී තිබූ තේක්ක ගස් 7,840 ක් සංස්ථාවට සැපයීමේදී ඉන් ගස් 69 (358,890 dm³) ක් අස්ථාන ගත කිරීම හේතුවෙන් රු. 2,994,536 ක පාඩුවක් සංස්ථාවට සිදුවී තිබුණි.</p>	<p>විධිමත් විනය පරීක්ෂණයක් 2018 වර්ෂයේ පවත්වා අවසන් කර ඇති අතර එහිදී විනය බලධාරියාගේ නියෝගය වූයේ වූදිනයන්ට අවවාද කිරීමක් කරන ලෙසටයි. පසුව අලාභ අයකර මුදල් ගෙවන ලෙසට වූදිනයන් වෙත දන්වා ඇත.</p> <p>මේ සම්බන්ධව වූදිනයන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අභියාචනා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කර අලාභය ගෙවීමට දන්වන ලෙසට ලබාදුන් උපදෙස් අනුව අලාභ මුදල ගෙවන ලෙස වූදිනයන් වෙත දන්වා ඇත.</p> <p>නමුත් එම අලාභය දිගින් දිගටම නොගෙවමින් ඉල්ලීම් කර ඇති නිසා අලාභ අයකර ගැනීම සඳහා නෛතික කටයුතු ආරම්භ කිරීමට පෙර මේ සම්බන්ධව නැවත අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත යොමු කරන ලෙස විනය බලධාරියා විසින් දී ඇති උපදෙස් මත නැවත අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත අභියාචනා ඉදිරිපත් කර ඇත.</p> <p>එහිදී ලද උපදෙස් මත විධිමත් විනය පරීක්ෂණයකින් වරදකරු බවට පත් වුවහොත් විනය පරීක්ෂණ ගාස්තු මුදල අයකර ගැනීමේ එකඟතාව මත නැවත විධිමත් විනය පරීක්ෂණයක් පවත්වන ලෙස දන්වන ලදී.</p>	<p>පරිපාලන කටයුතු හා විධිමත්ව කාර්යක්ෂමව කටයුතු පවත්වා ගත යුතුය.</p>

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) බුස්ස ගෘහ භාණ්ඩ සංකීර්ණය විසින් 2011 වර්ෂයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා කොන්ත්‍රාත්කරුවන් 06 දෙනෙකුට ලබා දී තිබූ ශේෂය රු. 13,779,350 ක අත්තිකාරම් පියවීමට ප්‍රමාණවත් වටිනාකමැති ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරවා ගැනීමට සංස්ථාව කටයුතු කර නොතිබුණි. තවද අත්තිකාරම් පිරිනැමීමේදී කොන්ත්‍රාත් මුදලින් සියයට 54.4 සිට 80.2 දක්වා අත්තිකාරම් පිරිනමා තිබුණි. මෙය ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශන සංග්‍රහයේ 5.4.4 වගන්තියට පටහැනි සිදුකර තිබුණි.</p>	<p>බුස්ස ඒකකයේ ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා බාහිරින් වඩු කාර්මිකයින් යොදා ඇති අතර, ඔවුන් කොන්ත්‍රාත් පදනමට ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදන කටයුතු සිදු කරනු ලබයි. ඔවුන් කරනු ලබන වැඩ කොටස් සලකා අත්තිකාරම් ගෙවනු ලබයි. ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශන සංග්‍රහයේ 5.4.4 වගන්තිය අනුව අත්තිකාරම් වශයෙන් සටහන් කර ඇත්තේ වැඩ ආරම්භ කිරීමට පෙර ලබාදෙනු ලබන අත්තිකාරම් මුදල් වේ. ඔවුන් විසින් කරන ලද වැඩ කොටස අනුව යම් ප්‍රතිශතයක් අත්තිකාරම් වශයෙන් ගෙවනු ලබයි. ඒ අනුව රු. 11,975,500 ක් අත්තිකාරම් වශයෙන් ගෙවා ඇති අතර, ඉන් මේ වන විට ඉතිරිවී ඇති ශේෂය වන්නේ රු. 7,579,500 ක මුදලකි. ගෙවනු ලබන අත්තිකාරම් මුදලට ප්‍රමාණවත් පරිදි ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදන කටයුතු සිදු වී ඇති අතර, ඉතිරි මුදලින් ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදන නිම කර ගැනීමට හැකියාව ඇති බව තවදුරටත් දැනුම් දෙමි.</p>	<p>ලබා දී ඇති අත්තිකාරම් පියවීමට හෝ ඊට අදාළ ගෘහ භාණ්ඩ නිපදවා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) 2019 ජනවාරි සිට 2019 දෙසැම්බර් 17 දින දක්වා කාලය තුළ බුස්ස ගෘහ භාණ්ඩ සංකීර්ණයේ නිෂ්පාදන කටයුතුවලින් සියයට 88 ක් කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බාහිර කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගෙන් ඉටු කර ගෙන තිබුණු අතර සියයට 12 ක් පමණක් සංස්ථා සේවකයින්ගෙන් ඉටු කරවා ගෙන තිබුණි. මෙම කාල සීමාව තුළ ගෘහ භාණ්ඩ සංකීර්ණයේ සේවයේ නියුතු සේවකයින් වෙනුවෙන් වැටුප් හා දීමනා ලෙස රු.10,855,909 ක් ගෙවා තිබුණි. සංස්ථා සේවකයින්ගෙන් නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා වූ දායකත්වය අවම මට්ටමක පැවති අතර ඔවුන්ගේ වැටුප් දීමනා ඇතුළු වියදම් නිෂ්පාදන පිරිවැයට එකතු වන බැවින් සංස්ථා ගෘහ භාණ්ඩ මිල කිරීමේදී ඉහළ මිලක් තීරණය කිරීමට සිදුවන බවත් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>බුස්ස ඒකකයේ සංස්ථා වඩු කාර්මිකයින් 08 දෙනෙකු පමණක් සේවය කරයි. ඔවුන්ගෙනුත් බොහෝ අය අති දක්ෂ වඩු කාර්මිකයින් නොවන අතර ඔවුන්ගෙන් කාර්යක්ෂම සේවයක් සිදු නොවේ. තවද ඔවුන් රාජකාරී වේලාව තුළ පමණක් සේවය කරන අතර, අමතර අතිකාල රාජකාරී කටයුතු සිදු නොකරයි. මේ නිසා ඔවුන්ගේ සේවය කරන කාලය දිනකට පැය 07ක් පමණ වේ. කොන්ත්‍රාත් සේවක මහතන් පැය 12-16 පමණ කාලයක් නිෂ්පාදන කටයුතු කරනු ලබයි. ඔවුන් බොහෝ අති දක්ෂ වඩු කාර්මිකයන්ය. තවද සංස්ථා සේවක මහතන් සාම්පල් නිෂ්පාදන කටයුතු හා ගැණුම්කරුවන්ගෙන් ලැබෙන අයිතම් 1, 2 වැනි ගෘහ භාණ්ඩ ඇනවුම් වැඩිපුර නිෂ්පාදනය කරයි. එම නිසා ඒවා කිරීමේදී වැඩි කාලයක් ගතවේ. සංස්ථා</p>	<p>සංකීර්ණයේ මෙහෙයුම් කටයුතු හා පරිපාලන කටයුතු විධිමත්ව පවත්වාගෙන සංස්ථාවට වාසිදායක මට්ටමින් පවත්වා ගත යුතුය.</p>

සේවකයින් නිශ්පාදන ක්‍රියාවලියේ නියුතු වන නිසා කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ නිශ්පාදන සඳහා අයකරන කුලිය පාලනය වී ඇති අතර, ඔවුන් වැඩි මුදලක් ඉල්ලා සිටින අවස්ථාවල සංස්ථා සේවකයින් එම නිශ්පාදන කටයුතු කිරීමෙන් මිළ පාලනයක් සිදුවී ඇත.

(ඇ) බුස්ස දැව නිෂ්පාදනාගාරය වෙත ලැබී තිබූ නිෂ්පාදන ඇනවුම්වලින් සියයට 93 ක ප්‍රමාණයක් රාජ්‍ය ආයතන වලින් ලැබී තිබුණු අතර පෞද්ගලික අංශයෙන් ලැබී තිබුණේ සියයට 7 ක ඉතා අඩු ප්‍රතිශතයකි. පෞද්ගලික අංශයේ ඉල්ලුම වැඩිකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන් ගෙන නොතිබුණි.

බුස්ස ප්‍රදර්ශනාගාරයේ ඇති ඇනවුම් ලේඛනය පරීක්ෂා කිරීමේදී 2019 වර්ෂය තුළදී රජයේ ඇනවුම් සියයට 53ක් ද, පුද්ගලික ඇනවුම් සියයට 47 ක්ද ලැබී ඇති බවයි. මේ අනුව පෙනී යන්නේ රාජ්‍ය ආයතන මෙන්ම පෞද්ගලික අංශයද දැව සංස්ථාවේ ගෘහ භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමට නැඹුරුවක් පවතින බවයි.

සංකීර්ණයේ මෙහෙයුම් කටයුතු හා පරිපාලන කටයුතු විධිමත්ව පවත්වාගෙන සංස්ථාවට වාසිදායක මට්ටමින් පවත්වා ගත යුතුය.

(ඈ) බුස්ස ප්‍රදර්ශනාගාරය පවත්වනු ලැබූ මිල අඩුකිරීමේ ප්‍රදර්ශනයට රු. 1,690,183 ක් වෙළඳ වටිනාකම වූ භාණ්ඩ සියයට 50 ට වඩා මිල අඩු කර රු. 707,710 කට නිර්දේශ කර තිබුණි. ඒ අනුව සංස්ථාවට අහිමි වන ආදායම් රු. 982,473 කි.

නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී (අලෙවි) ගේ අංක :STC/M/2/FOR B.S. 2019 මැයි 21 දිනැති ලිපියට අනුව දෝෂ සහිත භාණ්ඩ 2016 වර්ෂයට පෙර විය යුතු වාර්තාවක් ඉල්ලා තිබූ අතර එම දෝෂ සහිත භාණ්ඩවල වාර්තාවක් යැවීමට කටයුතු කරනු ලැබුවේ. ඉන්පසු එම භාණ්ඩ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා සහ දෝෂ අනුව මිල තීරණය කිරීමට කමිටුවක් පත්කර තිබුණි. ලැයිස්තු ගත කරන ලද සියළු භාණ්ඩ එම කමිටුවට ඉදිරිපත් කල අතර දෝෂ අනුව සාපේක්ෂ මිලක් කමිටුව තීරණය කරනු ලැබීය. එම කමිටු වාර්තාව ප්‍රධාන කාර්යාලයේ මිල කමිටු සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇති අතර, මිල කමිටු මගින් එම දෝෂ සහිත භාණ්ඩ ලැයිස්තු මිල ගණන් අනුමත කර අලෙවි කිරීම සඳහා එවා තිබුණි. ඒ අනුව 2019 නොවැම්බර්, දෙසැම්බර් මාසයන්හිදී අලෙවි කරන ලදී. අදාළ කාලයක් ගතවන පාරිසරික තත්වයන් නිසා දෝෂ සහිත තොග වැඩිදුරටත් ගබඩාවේ පැවතුනි නම් එම ගෘහ භාණ්ඩ එම මිලට හෝ අලෙවි කර ගැනීමට හැකියාව නොමැත.

- එම -

3.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2012 වර්ෂයේ සිට 2019 වර්ෂය දක්වා නිෂ්පාදනාගාරයෙන් ගබඩාව වෙත ලබාදී තිබූ රු. 14,901,048 ක වටිනාකමැති ගෘහ භාණ්ඩ තොගයක් ගබඩාව තුළ දිරිසකාලීනව රඳවා ගැනීම නිසා අලෙවි කිරීමට නුසුදුසු තත්වයට පත්ව තිබුණි.</p>	<p>ගෘහ භාණ්ඩ තොග වශයෙන් නිෂ්පාදනය කලද, ප්‍රදර්ශනාගාරයෙන් ලැබෙන ඇනවුම්වලට අනුව ඔප දමා ප්‍රදර්ශනාගාරවලට නිකුත් කරනු ඇත. (සියළුම තොග එක්වර ඔප දමා තිබුණහොත් අවපැහැ ගැන්වෙන බැවින්) උදා. STCB/310 කැමමේස පුටු විගණනය කරන අවස්ථාව වන විට 80 ක් පමණ තිබූ අතර, දැනට ඉතිරිව ඇත්තේ 12 ක් පමණි. STCB/110 A කණ්ණාඩි මේස 18 ක් විගණනය කරන අවස්ථාව වන විට තොගයේ තිබූ නමුත්, දැනට තොගයේ කිසිවක් ඉතිරිව නොමැත. ප්‍රදර්ශනාගාරවලින් ලැබෙන ඇනවුම් මත ඔප දැමීම සිදු කරයි. මේ සඳහා STCB/145A (කුඹුක්) සෙට් දැනට තොගයේ අවසන්ව ඇත.</p>	<p>කාලීනව අලෙවි කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.</p>
<p>(ආ) ගබඩාව තුළ රු. 10,512,116 ක් වටිනාකමැති ගෘහ භාණ්ඩ තිබියදී ඒවා විකිණීමට සුදුසු තත්වයට පත්නොකර හා එම ගෘහභාණ්ඩ අයිතම නිෂ්පාදනය සඳහා නව ගිවිසුම්වලට එළඹ ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරවාගෙන අලෙවි කිරීමට කටයුතු කර තිබුණි.</p>	<p>උපාංග සකස් කර වැද්දුම් දක්වා වැඩ අවසන් කර ඇති ගෘහ භාණ්ඩ ඔප දමා අවසන් කිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් සංස්ථා සේවක මහතරුන් හා කොන්ත්‍රාත්කරුවන් හිඟවීම මෙයට හේතුවේ. තවද ඔපදැමීම සඳහා ගෙවන කුලිය යටතේ කොන්ත්‍රාත්කරුවන් ඔප දැමීම සඳහා ඉදිරිපත් නොවීමද එක් හේතුවකි. මේ අනුව නිසි ඔප නොදැමූ ගෘහ භාණ්ඩ දිගු කාලයක් ගබඩාවේ රඳවා තැබීමට සිදුවනු ඇත. නමුත් ප්‍රදර්ශනාගාරයේ ඇනවුම් ලැබෙන පරිදි ඔප දැමීම කර අලෙවි කිරීමට කටයුතු කරන බවද කාරුණිකව දැනුම් දෙමි.</p>	<p>සංකීර්ණයේ මෙහෙයුම් කටයුතු හා පරිපාලන කටයුතු විධිමත්ව පවත්වා ගත යුතුය.</p>
<p>(ඇ) නිෂ්පාදන කරන ලද ගෘහ භාණ්ඩ ක්‍රමවේදයකින් තොරව හා අනාරක්ෂිතව ගබඩාවේ තැන තැන ගොඩගසා තිබුණි. මේ නිසා ගෘහ භාණ්ඩ තෝරාගැනීමට නොහැකි වන අතර පලදු වීම් වලටද ලක් වී තිබුණි.</p>	<p>පිළිතුරු ලබා දී නොමැත.</p>	<p>ගබඩා පරිපාලන කටයුතු විධිමත් විය යුතුය.</p>

(ඇ) බාහිර කොන්ත්‍රාත්කරුවන් හා සංස්ථා සංකීර්ණයේ සේවකයන් විසින් නිෂ්පාදන ගෘහ භාණ්ඩ මෙහෙයුම් නිෂ්පාදන ගබඩා වෙත භාරගැනීමට පෙර කටයුතු හා එම ගෘහ භාණ්ඩ අදාළ ප්‍රමිතීන් අනුව පරිපාලන පරිපාලන නිමකර ඇත්ද යන්න ප්‍රදර්ශනාගාර තත්ත්ව කටයුතු විධිමත්ව පරීක්ෂක විසින් පරීක්ෂා කළ යුතු වුවද එසේ පවත්වා ගත කර ඇති බවට තොරතුරු නොවිය. නියැදි යුතුය. පරීක්ෂාවන්ගෙන් ඇතැම් ගෘහ භාණ්ඩවල අඩුපාඩු පවතින බව නිරීක්ෂණය විය.

බාහිර කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සහ සංස්ථා සේවකයින් විසින් නිෂ්පාදනය කරන ගෘහ භාණ්ඩවල තත්ත්වය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ගෘහ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනාගාරවල සහකාර කළමණාකාර (තත්ත්ව) සහ නියෝජ්‍ය කළමණාකාර (තත්ත්ව) වශයෙන් තනතුරු ලබාදී නිලධාරීන් පත් කර ඇත. ඔවුන් විසින් තත්ත්ව සහතික ස්ටිකරය අලවා එම භාණ්ඩ ප්‍රදර්ශනාගාර වෙත යොමු කරන අතර, නමුත් සමහර භාණ්ඩ ප්‍රදර්ශනාගාරයේ තිබියදීද යම් ඉඩයැම් හා සිරීම් වැනි දේ සිදු විය හැක. සමහර භාණ්ඩ එක් තැනම තිබීම හේතුවෙන් පැහැය වෙනස් වීමද සිදුවේ. එවැනි වූ අවස්ථාවන්වලදී නැවත එම භාණ්ඩ අළුත්වැඩියා කර අලෙවි කරනු ඇත.

(ඈ) බුස්ස දැව ගබඩා භූමියෙහි පවතින රු. මිලියන 47 ක් වූ කළුබර කඳන් ඩෙ.මී. 225,994 ක් 2007 වර්ෂයේ සිට එනම් වර්ෂ 12 ක් ගබඩා භූමියෙහි අනාරක්ෂිතව ගොඩගසා තිබුණු අතර විවිධ පාරිසරික තත්ත්වයන්ට භාජනය වෙමින් හා දිරාපත් වෙමින්ද පවතින බව නිරීක්ෂණය විය.

බුස්ස ගබඩාවේ දැනට කළුබර කඳන් ස.මී. 225 ක් පමණ ඇත. මෙම සියළු කඳන් සාමාන්‍යාධිකාරී තුමාගේ උපදෙස් පරිදි කඳන්වල දෝෂ අනුව කඳන් කපා ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි කඳන් කැබලි තොගයට ගෙන දෝෂ සහිත කඳන් ශ්‍රේණි කර වෙන්දේසි මගින් අලෙවි කිරීමට කටයුතු කර ඇත. තොගයට ගත් කැබලි අට්ටි ගසා පොලිතින් ආවරණයකින් ආවරණය කිරීමට කටයුතු කර ඇත. කළුබර කඳන් සහ අනෙකුත් කඳන්වල ආරක්ෂාව සඳහා කඳන් අංගනයේ මුරකුටියක් ඉදිකර පැය 24පුරාවට කඳන් අංගනයේ ආරක්ෂක නියාමකයකු යොදවා ඇත. එසේම නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී (නිෂ්පාදන හා තාක්ෂණ) ගේ උපදෙස් මත B අංගනයේ තාප්පයේ උස අඩු කොටස සඳහා කම්බි වැටක් ඉදිකිරීමේ කටයුතුද දැනට සිදුකර ගෙන යනු ලබයි.

ගබඩා පරිපාලන කටයුතු විධිමත් විය යුතුය.

3.4 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනයේ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සංස්ථාව විසින් සම්පත්පාය ගොඩනැගිල්ල අලුත්වැඩියාව සහ නවීකරණය සඳහා පිළියෙල කර තිබූ මුළු පිරිවැය ඇස්තමේන්තුව සහ ප්‍රසම්පාදනය පිරිනමන ලද ආයතනයේ මිල අතර විශාල මිල විචලතාවයක් වූ අතර එනම් සියයට 25.44 කින් වැඩි මිලක් විය. 2019 ජූලි 26 දින සිට ඉදිරිපත් කරන බිල්පත්වලට සියයට 15 ක මිල ඉහල දැමීම නිසා කොන්ත්‍රාත්තුවේ තවත් ඉහළ ගොස් ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. මේ අනුව ඇස්තමේන්තු කිරීම හා ප්‍රසම්පාදන ඇගයීම් විධිමත්ව සිදුකර නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>මිල ඇස්තමේන්තුවට වඩා අඩු මිලකට කොන්ත්‍රාත්කරු ඉදිරිපත් වීම නිසා සහ ඔහු විසින් ඉදිරිපත් කළ මිල ගණන් මත එම කාරණය ඉටුකිරීමට හැකියාව ඇති බව එම ආයතන දැනුම් දුන් නිසා කොන්ත්‍රාත්කරුට පවරණ ලදී. ප්‍රායෝගික හේතුවක් නිසා නියමිත කාලය තුළ කොන්ත්‍රාත්තුව අවසන් කිරීමට නොහැකිවීම නිසා වෙළඳපොළ මිල විචල්‍ය මත කොන්ත්‍රාත් ආයතන අමතර සියයට 15 ක මිල වැඩි වීමක් ඉල්ලුම් කළද එම මිල වැඩි වීම ලබා නොදුන් බව සහතික කරමි.</p>	<p>ප්‍රසම්පාදන පරිපාටිතයේ දක්වා ඇති පරිදි කටයුතු කිරීමට වගබලා ගත යුතුය.</p>
<p>(ආ) කල්දේමුල්ල සේවක විවේකාගාරය ඉදිකිරීම සඳහා ගිවිසුමකට එළඹ තිබූ අතර ගිවිසුම් ප්‍රකාරව 2017 මැයි 28 දින අවසන් කළ යුතු වුවද එසේ සිදුකර නොතිබුණි. පළමු බිල්පත් වටිනාකම පියවීමේදී රු.536,274 ක වටිනාකම වෙනුවෙන් රු.588,489 ක් ගෙවීම නිසා රු. 52,215 ක මුදලක් වැඩිපුර ගෙවා තිබුණු අතර කොන්ත්‍රාත්කරු කොන්ත්‍රාත්තුව අතරමඟ නතර කර දමා තිබුණි. කොන්ත්‍රාත්කරු ගිවිසුම ප්‍රකාරව කටයුතු නොකිරීම සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>කොන්ත්‍රාත්තුවේ පැවති අඩුපාඩු නිවැරදි කිරීමට සහ ආයතනය මඟින් ඉල්ලුම් කරන ලද වෙනස්කම් සිදු කිරීම නිසා මෙය අවසන් කිරීමට ප්‍රමාද විය.</p>	<p>කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනය විධිමත්ව පවත්වා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>